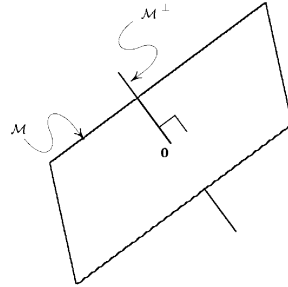
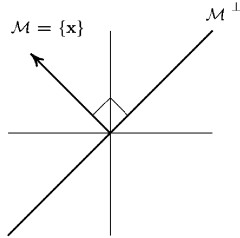

13. Ortogonalna dekompozicija

(13.01) Ortogonalni komplement

Za podskup M unitarnog prostora \mathcal{V} , ortogonalni komplement \mathcal{M}^\perp (čitaj "M nor") od \mathcal{M} je definisan kao skup svih vektora iz \mathcal{V} koji su ortogonalni na svaki vektor iz \mathcal{M} . To jest

$$\mathcal{M}^\perp = \{x \in \mathcal{V} \mid \langle m, x \rangle = 0 \text{ za svaki } m \in \mathcal{M}\}.$$

(13.02) Ortogonalno komplementarni podprostor

Ako je \mathcal{M} podprostor konačno dimenzionalnog unitarnog podprostora \mathcal{V} , tada je

$$\mathcal{V} = \mathcal{M} \oplus \mathcal{M}^\perp.$$

Štaviše, ako je \mathcal{N} podprostor takav da $\mathcal{V} = \mathcal{M} \oplus \mathcal{N}$ i $\mathcal{N} \perp \mathcal{M}$ (svaki vektor u \mathcal{N} je ortogonalan na svaki vektor u \mathcal{M}), tada

$$\mathcal{N} = \mathcal{M}^\perp.$$

(13.03) Nor operator

Ako je \mathcal{M} podprostor konačno dimenzionalnog unitarnog podprostora dimenzije n , tada su sljedeće tvrdnje tačne

- $\dim(\mathcal{M}^\perp) = n - \dim(\mathcal{M})$.
- $\mathcal{M}^{\perp\perp} = \mathcal{M}$

(13.03) Teorema ortogonalne dekompozicije

Za svaku matricu $A \in \text{Mat}_{m \times n}(\mathbb{R})$

$$\text{im}(A)^\perp = \ker(A^\top) \quad \text{i} \quad \ker(A)^\perp = \text{im}(A^\top).$$

Ako iskoristimo prvu osobinu iz 13.02 ovo znači da svaka matrica $A \in \text{Mat}_{m \times n}(\mathbb{R})$ pravi ortogonalnu dekompoziciju od \mathbb{R}^m i \mathbb{R}^n u smislu da

$$\mathbb{R}^m = \text{im}(A) \oplus \text{im}(A)^\perp = \text{im}(A) \oplus \ker(A^\top),$$

i

$$\mathbb{R}^n = \ker(A) \oplus \ker(A)^\perp = \ker(A) \oplus \text{im}(A^\top),$$

(13.04) URV faktorizacija

Za svaku matricu $A \in \text{Mat}_{m \times n}(\mathbb{R})$ ranga r postoje ortogonalne matrice $U_{m \times m}$ i $V_{n \times n}$ i nesingularna matrica $C_{r \times r}$ takve da

$$A = URV^\top = U \begin{pmatrix} C_{r \times r} & \mathbf{0} \\ \mathbf{0} & \mathbf{0} \end{pmatrix}_{m \times n} V^\top.$$

- Prvih r kolona u U čine ortonormiranu bazu za $im(A)$.
- Zadnjih $m - r$ kolona u U čine ortonormiranu bazu za $ker(A^\top)$.
- Prvih r kolona u V su ortonormirana baza za $im(A^\top)$.
- Zadnjih $n - r$ kolona u V su ortonormiranu bazu za $ker(A)$.

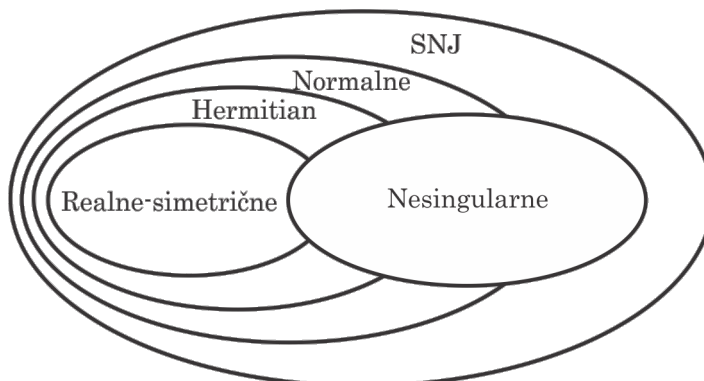
Svaka različita familija ortonormiranih baza za četiri fundamentalna podprostora od A proizvodi različitu URV faktorizaciju od A . U kompleksnom slučaju, $(\star)^\top$ mijenjamo sa $(\star)^*$ i "ortogonalno" mijenjamo sa "unitarno". \diamond

(13.05) Slika normalna na jezgro

Za $\text{rang}(A_{n \times n}) = r$, sljedeće tvrdnje su ekvivalentne:

- $im(A) \perp ker(A)$,
- $im(A) = im(A^\top)$,
- $ker(A) = ker(A^\top)$,
- $A = U \begin{pmatrix} C_{r \times r} & \mathbf{0} \\ \mathbf{0} & \mathbf{0} \end{pmatrix} U^\top$

gdje je U ortogonalna a C nesingularna matrica. Ovakve matrice ćemo zvati SNJ matrice skraćeno od "slika normalna na jezgro". Neki autori ih nazivaju rang-simetrične ili EP ili RPN matrice. Nesingularne matrice su trivijalne SNJ matrice zato što je jezgro nula. U kompleksnom slučaju, $(\star)^\top$ mijenjamo sa $(\star)^*$ i "ortogonalno" mijenjamo sa "unitarno". \diamond

⊕ Proveriti teoremu ortogonalne dekompozicije za matricu

$$A = \begin{pmatrix} 2 & 1 & 1 \\ -1 & -1 & 0 \\ -2 & -1 & -1 \end{pmatrix}.$$

Prijetimo se

Teorema ortogonalne dekompozicije

Za svaku matricu $A \in \text{Mat}_{m \times n}(\mathbb{R})$

$$\underline{\text{im}(A)^\perp = \ker(A^T) \quad ; \quad \ker(A)^\perp = \text{im}(A^T)}$$

Kako za svaki podprostor $M \subseteq \mathbb{R}^k$ vrijedi $\mathbb{R}^k = M \oplus M^\perp$,

to znači da svaka matrica $A \in \text{Mat}_{m \times n}(\mathbb{R})$

proizvodi ortogonalnu dekompoziciju od \mathbb{R}^m i \mathbb{R}^n

u smislu da

$$\underline{\mathbb{R}^m = \text{im}(A) \oplus \text{im}(A)^\perp = \text{im}(A) \oplus \ker(A^T),}$$

$$i \quad \underline{\mathbb{R}^n = \ker(A) \oplus \ker(A)^\perp = \ker(A) \oplus \text{im}(A^T).}$$

Prvo trebamo pronaći baze za četiri fundamentalna podprostora $\ker(A)$, $\text{im}(A)$, $\ker(A^T)$, $\text{im}(A^T)$.

Prijetimo se

- osnovne kolone iz A formiraju bazu za $\text{im}(A)$
- nenula redovi od U formiraju bazu za $\text{im}(A^T)$
- linearno nezavisni vektori iz općeg rješenja sistema $Ax=0$ formiraju bazu za $\ker(A)$.
- zadnjih $m-r$ redova iz P formira bazu za $\ker(A^T)$

gdje je P nesingularna matrica takva da $PA=U$, a matrica U je u red ešelona oblika.

$$A = \begin{pmatrix} 2 & 1 & 1 \\ -1 & -1 & 0 \\ -2 & -1 & -1 \end{pmatrix} \xrightarrow{I_1 \leftrightarrow II_1} \begin{pmatrix} -1 & -1 & 0 \\ 2 & 1 & 1 \\ -2 & -1 & -1 \end{pmatrix} \xrightarrow{II_1 + II_2} \begin{pmatrix} -1 & -1 & 0 \\ 2 & 1 & 1 \\ 0 & 0 & 0 \end{pmatrix} \xrightarrow{II_1 + I_1 \cdot 2}$$

$$\sim \begin{pmatrix} -1 & -1 & 0 \\ 0 & -1 & 1 \\ 0 & 0 & 0 \end{pmatrix} \xrightarrow{I_1 \cdot (-1)} \begin{pmatrix} 1 & 1 & 0 \\ 0 & -1 & 1 \\ 0 & 0 & 0 \end{pmatrix} \xrightarrow{I_1 - II_1} \begin{pmatrix} 1 & 0 & -1 \\ 0 & -1 & 1 \\ 0 & 0 & 0 \end{pmatrix} = E_A$$

$$\text{im}(A) = \text{span} \left\{ \begin{pmatrix} 2 \\ -1 \\ -2 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \\ -1 \end{pmatrix} \right\}, \quad \text{im}(A^T) = \text{span} \left\{ \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ -1 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix} \right\}$$

$$\text{ker}(A) = \{ x \mid Ax = 0 \}$$

$$\bar{A} = [A \mid 0] = \left[\begin{array}{ccc|ccc} 2 & 1 & 1 & 0 & 0 & 0 \\ -1 & -1 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ -2 & -1 & -1 & 0 & 0 & 0 \end{array} \right] \xrightarrow{II_1 + I_1} \left[\begin{array}{ccc|ccc} 2 & 1 & 1 & 0 & 0 & 0 \\ -1 & -1 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{array} \right] \xrightarrow{I_1 + II_1}$$

$$\sim \left[\begin{array}{ccc|ccc} 1 & 0 & 1 & 0 & 0 & 0 \\ -1 & -1 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{array} \right] \xrightarrow{II_1 + I_1} \left[\begin{array}{ccc|ccc} 1 & 0 & 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & -1 & 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \end{array} \right] \Rightarrow \text{rang } A = \text{rang } \bar{A} < 3$$

$$x = \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ x_3 \end{pmatrix}, \quad x_3 = t, \quad \begin{array}{l} -x_2 + x_3 = 0 \\ x_1 + x_2 = 0 \end{array} \Rightarrow \begin{array}{l} x_2 = t \\ x_1 = -t \end{array}$$

$$x = \begin{pmatrix} -t \\ t \\ t \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} -1 \\ 1 \\ 1 \end{pmatrix} t, \quad t \in \mathbb{R} \quad \text{ker}(A) = \text{span} \left\{ \begin{pmatrix} -1 \\ 1 \\ 1 \end{pmatrix} \right\}$$

Ostalo je još da odredimo bazu za $\text{ker}(A^T)$.

$$\left(\begin{array}{ccc|ccc} 2 & 1 & 1 & 1 & 0 & 0 \\ -1 & -1 & 0 & 0 & 1 & 0 \\ -2 & -1 & -1 & 0 & 0 & 1 \end{array} \right) \xrightarrow{II_1 + I_1} \left(\begin{array}{ccc|ccc} 2 & 1 & 1 & 1 & 0 & 0 \\ -1 & -1 & 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & 0 & 1 \end{array} \right) \xrightarrow{I_1 + II_1} \left(\begin{array}{ccc|ccc} 1 & 0 & 1 & 1 & 1 & 0 \\ -1 & -1 & 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & 0 & 1 \end{array} \right)$$

$\underbrace{\hspace{10em}}_{=A} \quad \underbrace{\hspace{10em}}_{=I}$

$$\xrightarrow{II_1 + I_1} \left(\begin{array}{ccc|ccc} 1 & 0 & 1 & 1 & 1 & 0 \\ 0 & -1 & 1 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & 0 & 1 \end{array} \right) \xrightarrow{II_1 \cdot (-1)} \left(\begin{array}{ccc|ccc} 1 & 0 & 1 & 1 & 1 & 0 \\ 0 & 1 & -1 & 0 & -1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & 0 & 1 \end{array} \right) \Rightarrow P = \begin{pmatrix} 1 & 1 & 0 \\ 0 & -1 & 0 \\ 1 & 0 & 1 \end{pmatrix}$$

$\underbrace{\hspace{10em}}_{=E_A} \quad \underbrace{\hspace{10em}}_{=P}$

Prena tone $\ker(A^T) = \text{span} \left\{ \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} \right\}$.

Dobili smo da je

$$\text{im}(A) = \text{span} \left\{ \begin{pmatrix} 2 \\ -1 \\ -2 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 1 \\ -1 \\ -1 \end{pmatrix} \right\}$$

$$\text{im}(A^T) = \text{span} \left\{ \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ -1 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ -1 \end{pmatrix} \right\}$$

$$\ker(A) = \text{span} \left\{ \begin{pmatrix} -1 \\ 1 \\ 1 \end{pmatrix} \right\}$$

$$\ker(A^T) = \text{span} \left\{ \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} \right\}$$

$$(2 \ -1 \ -2) \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} = 2 - 2 = 0, \quad (1 \ -1 \ -1) \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} = 1 - 1 = 0$$

Kako je svaki vektor u bazi za $\text{im}(A)$ ortogonalan na svaki vektor u bazi za $\ker(A^T)$, slijedi da je $\text{im}(A) \perp \ker(A^T)$. Ista logika također objašnjava zašto $\ker(A) \perp \text{im}(A^T)$. Primjetimo da je $\text{im}(A)$ ravan kroz koordinatni početak u \mathbb{R}^3 , a $\ker(A^T)$ je prava kroz koordinatni početak okomita na ovu ravan, pa iz zakona paralelograma slijedi

$$\text{im}(A) \oplus \ker(A^T) = \mathbb{R}^3$$

Slično, $\ker(A)$ je prava kroz koordinatni početak normalna na ravan ^{koja je} definirana sa $\text{im}(A^T)$, pa je

$$\ker(A) \oplus \text{im}(A^T) = \mathbb{R}^3.$$

Ⓝ Za unitarni prostor V , šta je V^\perp ? Šta je 0^\perp ?

kj. Prema definiciji $M^\perp = \{x \in V \mid \langle m, x \rangle = 0 \text{ za } \forall m \in M\}$

$$V^\perp = \{x \in V \mid \langle m, x \rangle = 0 \text{ za } \forall m \in V\}$$

drugim riječima tražimo vektor iz V koji je okomit na sve vektore iz V

$$V^\perp = 0$$

$$0^\perp = \{x \in V \mid \langle m, x \rangle = 0 \text{ za } \forall m \in \{0\}\}$$

$$\Rightarrow 0^\perp = V$$

Pronađi bazu za ortogonalni komplement od
 $M = \text{span} \left\{ \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 0 \\ 3 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 2 \\ 4 \\ 1 \\ 6 \end{pmatrix} \right\}$.

Rj. Znamo da: Za svaku matricu $A \in \text{Mat}_{m \times n}(\mathbb{R})$

$$\underline{\text{im}(A)^\perp = \ker(A^T) \quad \text{i} \quad \ker(A)^\perp = \text{im}(A^T)}$$

Ako je $A = \begin{pmatrix} 1 & 2 \\ 2 & 4 \\ 0 & 1 \\ 3 & 6 \end{pmatrix}$ tada je $\text{im}(A) = M$.

$\text{im}(A^T)$ je $\ker(A^T)$

Znamo da zadajih $m-v$ redova iz P formira bazu za $\ker(A^T)$ gdje je P nesingularna matrica takva da

$PA = U$, a matrica U je u red evlovog oblika,

$$\left[\begin{array}{cc|cccc} 1 & 2 & 1 & 0 & 0 & 0 \\ 2 & 4 & 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 & 1 & 0 \\ 3 & 6 & 1 & 0 & 0 & 1 \end{array} \right] \begin{array}{l} \|_v + I_v \cdot (-2) \\ N_v + I_v \cdot (-3) \end{array} \left[\begin{array}{cc|cccc} 1 & 2 & 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & -2 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & -3 & 0 & 0 & 1 \end{array} \right] \begin{array}{l} \|_v + III_v \\ I_v + III_v \cdot (-2) \end{array}$$

$$\sim \left[\begin{array}{cc|cccc} 1 & 0 & 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & -2 & 1 & 1 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & -3 & 0 & 0 & 1 \end{array} \right] \begin{array}{l} III_v - II_v \end{array} \left[\begin{array}{cc|cccc} 1 & 0 & 1 & 0 & -2 & 0 \\ 0 & 1 & -2 & 1 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 2 & -1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & -3 & 0 & 0 & 1 \end{array} \right] \begin{array}{l} E_4 \\ P \end{array}$$

$$\Rightarrow M^\perp = \text{span} \left\{ \begin{pmatrix} 2 \\ -1 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} -3 \\ 0 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} \right\} \quad \text{traženo rješenje}$$

⊕ Za svaki unitarni prostor V , dokazati da ako je $M \subseteq V$, tada je M^\perp podprostor od V .

Rj. Prema definiciji $M^\perp = \{x \in V \mid \langle m, x \rangle = 0 \text{ za } \forall m \in M\}$.

Trebamo provjeriti da li je M^\perp zatvoreno u odnosu na vektorsko sabiranje i skalarno množenje.

Ako je $x, y \in M^\perp \Rightarrow \langle m, x \rangle = 0 = \langle m, y \rangle$ za $\forall m \in M$

$\Rightarrow \langle m, x+y \rangle = 0 \quad \forall m \in M \Rightarrow x+y \in M^\perp$.

Slično, za $\forall \alpha$ (α -skalar) $\langle m, \alpha x \rangle = \alpha \langle m, x \rangle = 0 \quad \forall m$

$\Rightarrow \alpha x \in M^\perp$.

M^\perp jest podprostor od V

⊛ Ako su M, N podprostori od n -dimenzionalnog unitarnog prostora, dokazati da su sljedeće tvrdnje tačne.

$$(a) M \subseteq N \Rightarrow N^\perp \subseteq M^\perp$$

$$(b) (M+N)^\perp = M^\perp \cap N^\perp$$

$$(c) (M \cap N)^\perp = M^\perp + N^\perp$$

Rj. a) Neka je $M \subseteq N$

Izaberimo proizvoljno $x \in N^\perp$. Tada

$$x \perp N \supseteq M \Rightarrow x \perp M \Rightarrow x \in M^\perp$$

$$\text{Tj. } N^\perp \subseteq M^\perp.$$

b) Jednostavno primjetimo da je

$$x \in (M+N)^\perp \Leftrightarrow x \perp (M+N) = \{m+n \mid m \in M, n \in N\}$$

$$\Leftrightarrow x \perp M \text{ i } x \perp N$$

$$\Leftrightarrow x \in (M^\perp \cap N^\perp)$$

c) Znamo da je $M^{\perp\perp} = M$.

Sad ako koristimo dio (b) imamo

$$(M^\perp + N^\perp)^\perp = M^{\perp\perp} \cap N^{\perp\perp} = M \cap N$$

$$\Rightarrow (M \cap N)^\perp = M^\perp + N^\perp$$

Ⓝ Izračunati URV faktORIZACIJU matrice

$$A = \begin{pmatrix} -4 & -2 & -4 & -2 \\ 2 & -2 & 2 & 1 \\ -4 & 1 & -4 & -2 \end{pmatrix}$$

koristeći elementarne red operacije zajedno sa Gram-Schmidt-ovim procesom ortogonalizacije.

f) URV faktORIZACIJA

Za svaku matricu $A \in \text{Mat}_{m \times n}(\mathbb{R})$ ranga r , postoji ortogonalna matrica $U_{m \times m}$ i $V_{n \times n}$ i nesingularna matrica $C_{r \times r}$ takva da

$$A = URV^T = U \begin{pmatrix} C_{r \times r} & 0 \\ 0 & 0 \end{pmatrix} V^T$$

- prvih r kolona u U čine ortogonalnu bazu za $\text{im}(A)$
- zadnjih $m-r$ kolona od U su ortogonalna baza za $\text{ker}(A^T)$
- prvih r kolona u V su ortogonalna baza za $\text{im}(A^T)$
- zadnjih $n-r$ kolona od V je ortogonalna baza za $\text{ker}(A)$.

Izračunajmo E_A

$$A = \begin{pmatrix} -4 & -2 & -4 & -2 \\ 2 & -2 & 2 & 1 \\ -4 & 1 & -4 & -2 \end{pmatrix} \begin{array}{l} \|v_1: (-4) \\ \|v_2: (-2) \end{array} \begin{pmatrix} 1 & 1/2 & 1 & 1/2 \\ 2 & -2 & 2 & 1 \\ 2 & -1/2 & 2 & 1 \end{pmatrix} \begin{array}{l} \|v_1 + \|v_2 \cdot (-2) \\ \|v_1 + \|v_2 \cdot (-1) \end{array}$$

$$\sim \begin{pmatrix} 1 & 1/2 & 1 & 1/2 \\ 0 & -3 & 0 & 0 \\ 0 & 3/2 & 0 & 0 \end{pmatrix} \begin{array}{l} \|v_1 + \|v_2 \cdot (1/2) \\ \|v_1 + \|v_2 \cdot (1/6) \\ \|v_1 \cdot (-3) \end{array} \begin{pmatrix} 1 & 0 & 1 & 1/2 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{pmatrix} = E_A$$

$$\Rightarrow \text{im}(A) = \left\{ \begin{pmatrix} -4 \\ 2 \\ -4 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} -2 \\ -2 \\ 1 \end{pmatrix} \right\}, \quad \text{im}(A^T) = \left\{ \begin{pmatrix} 1 \\ 0 \\ 1 \\ 1/2 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix} \right\}$$

$$Ax = 0 \Leftrightarrow E_4 x = 0$$

$$\begin{aligned} x_1 + x_2 + \frac{1}{2}x_4 &= 0 \\ x_2 &= 0 \end{aligned}$$

$$x_3 = s, \quad x_4 = t$$

$$x_1 = -s - \frac{1}{2}t$$

$$x_2 = 0$$

$$\Rightarrow x = \begin{pmatrix} -s - \frac{1}{2}t \\ 0 \\ s \\ t \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} -1 \\ 0 \\ 1 \\ 0 \end{pmatrix} s + \begin{pmatrix} -1/2 \\ 0 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} t$$

$$\ker(A) = \text{span} \left\{ \begin{pmatrix} -1 \\ 0 \\ 1 \\ 0 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} -1/2 \\ 0 \\ 0 \\ 1 \end{pmatrix} \right\}$$

$$\left(\begin{array}{cccc|ccc} -4 & -2 & -4 & -2 & 1 & 0 & 0 \\ 2 & -2 & 2 & 1 & 0 & 1 & 0 \\ -4 & 1 & -4 & -2 & 0 & 0 & 1 \end{array} \right) \begin{array}{l} \text{III} - \text{I} \\ \text{II} \cdot 2 \\ \text{IV} : (-4) \end{array} \left(\begin{array}{cccc|ccc} 1 & 1/2 & 1 & 1/2 & -1/4 & 0 & 0 \\ 1 & -1 & 1 & 1/2 & 0 & 1/2 & 0 \\ 0 & 3 & 0 & 0 & -1 & 0 & 1 \end{array} \right)$$

$$\begin{array}{l} \text{II} - \text{I} \\ \text{III} + \text{II} \cdot 2 \end{array} \left(\begin{array}{cccc|ccc} 1 & 1/2 & 1 & 1/2 & -1/4 & 0 & 0 \\ 0 & -3/2 & 0 & 0 & 1/4 & 1/2 & 0 \\ 0 & 3 & 0 & 0 & -1 & 0 & 1 \end{array} \right) \left(\begin{array}{cccc|ccc} 1 & 1/2 & 1 & 1/2 & -1/4 & 0 & 0 \\ 0 & -3/2 & 0 & 0 & 1/4 & 1/2 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & -1/2 & 1 & 1 \end{array} \right)$$

$$\Rightarrow \ker(A^T) = \text{span} \left\{ \begin{pmatrix} -1 \\ 2 \\ 2 \end{pmatrix} \right\}$$

Sad nije teško primijeniti Gram-Schmidtovu proces i dobiti ortonormirane baze za četiri fundamentalna podprostora

$$B_{\text{im}(A)} = \left\{ \frac{1}{3} \begin{pmatrix} -2 \\ 1 \\ -2 \end{pmatrix}, \frac{1}{3} \begin{pmatrix} -2 \\ -2 \\ 1 \end{pmatrix} \right\}, \quad B_{\ker(A^T)} = \left\{ \frac{1}{3} \begin{pmatrix} -1 \\ 2 \\ 2 \end{pmatrix} \right\}$$

$$B_{\text{im}(A^T)} = \left\{ \frac{1}{3} \begin{pmatrix} 2 \\ 0 \\ 2 \\ 1 \end{pmatrix}, \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix} \right\}, \quad B_{\ker(A)} = \left\{ \frac{1}{\sqrt{2}} \begin{pmatrix} -1 \\ 0 \\ 1 \\ 0 \end{pmatrix}, \frac{1}{3\sqrt{2}} \begin{pmatrix} -1 \\ 0 \\ -1 \\ 4 \end{pmatrix} \right\}$$

(za vježbu ovaj dio detaljno raspisati)

Sad matrice U i V nije teško izračunati

$$U = \left(\mathcal{B}_{\text{im}(A)} \cup \mathcal{B}_{\text{ker}(A^T)} \right) = \frac{1}{3} \begin{pmatrix} -2 & -2 & -1 \\ 1 & -2 & 2 \\ -2 & 1 & 2 \end{pmatrix}$$

$$V = \left(\mathcal{B}_{\text{im}(A^T)} \cup \mathcal{B}_{\text{ker}(A)} \right) = \frac{1}{3} \begin{pmatrix} 2 & 0 & -3/\sqrt{2} & -1/\sqrt{2} \\ 0 & 3 & 0 & 0 \\ 2 & 0 & 3/\sqrt{2} & -1/\sqrt{2} \\ 1 & 0 & 0 & 4/\sqrt{2} \end{pmatrix}.$$

Direktivum možemo dobiti kao

$$R = U^T A V = \begin{pmatrix} 9 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 3 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 \end{pmatrix}.$$

⊕ Objasniti zašto je slika plus jezgro teorema:

$$\dim \operatorname{im}(A) + \dim \operatorname{ker}(A) = n \text{ za sve } n \times n \text{ matrice}$$

pojedina teorema ortogonalne dekompozicije.

kj.

Teorema ortogonalne dekompozicije

Za svaku matricu $A \in \operatorname{Mat}_{m \times n}(\mathbb{R})$

$$\operatorname{im}(A)^\perp = \operatorname{ker}(A^T) \quad ; \quad \operatorname{ker}(A)^\perp = \operatorname{im}(A^T)$$

i vrijedi

$$\mathbb{R}^m = \operatorname{im}(A) \oplus \operatorname{ker}(A^T) \quad ; \quad \mathbb{R}^n = \operatorname{ker}(A) \oplus \operatorname{im}(A^T)$$

Od ranije znamo da

$$\operatorname{rang}(A) = r \Leftrightarrow \dim \operatorname{im}(A) = r$$

Sad primjetimo

$$\dim \operatorname{im}(A^T) = \operatorname{rang}(A^T) = \operatorname{rang}(A) = \dim \operatorname{im}(A)$$

$$n = \dim \mathbb{R}^n = \dim (\operatorname{ker}(A) \oplus \operatorname{im}(A^T)) =$$

$$= \dim \operatorname{ker}(A) + \dim \operatorname{im}(A^T) =$$

$$= \dim \operatorname{ker}(A) + \dim \operatorname{im}(A)$$

$$\Rightarrow n = \dim \operatorname{im}(A) + \dim \operatorname{ker}(A) \quad \text{q.e.d.}$$

Ako je M podprostor konačno-dimenzionalnog unitarnog prostora V , tada $V = M \oplus M^\perp$. Dokazati.

Rj. Prvo pokažimo da je $M \cap M^\perp = \{0\}$.

Izaberimo proizvoljno $x \in M \cap M^\perp \Rightarrow x \in M$ i $x \in M^\perp$

$\Rightarrow \langle x, x \rangle = 0$ (x je ortogonalan sam na sebe)

$\Rightarrow x = 0$ Kako je x proizvoljan to $M \cap M^\perp = \{0\}$

Sad pokažimo da je $M \oplus M^\perp = V$.

Neka su B_M i B_{M^\perp} ortonormirane baze za M i M^\perp redom. Kako su M i M^\perp disjunktne, $B_M \cup B_{M^\perp}$ je ortonormirana baza za neki podprostor $\mathcal{P} = M \oplus M^\perp \subseteq V$. Ako je $\mathcal{P} \neq V$ znamo da $B_M \cup B_{M^\perp}$ možemo proširiti do baze za V . Sad ako iskoristimo Gram-Schmidtov proces ortogonalizacije možemo formirati ortonormiran skup vektora E takav da je $B_M \cup B_{M^\perp} \cup E$ ortonormirana baza za V . Sad imamo

$E \perp B_M \Rightarrow E \perp M \Rightarrow E \subseteq M^\perp \Rightarrow E \subseteq \text{span}(B_{M^\perp})$
#kontradikcija
(zato što je $B_M \cup B_{M^\perp} \cup E$ linearno nezavisan skup)

(svaki vektor iz E je ortogonalan na svaki vektor iz B_M)

Prema tome E je prazan skup $\Rightarrow V = M \oplus M^\perp$
g.e.d.

(#) Ako je \mathcal{N} podprostor takav da $V = \mathcal{M} \oplus \mathcal{N}$; $\mathcal{N} \perp \mathcal{M}$ (svaki vektor u \mathcal{N} je ortogonalan na svaki vektor u \mathcal{M}) tada $\mathcal{N} = \mathcal{M}^\perp$. Dokazati.

Rj.

Kako je $\mathcal{N} \perp \mathcal{M}$ to je $\mathcal{N} \subseteq \mathcal{M}^\perp$.

Znamo da, ako su \mathcal{X} i \mathcal{Y} podprostori vektorskog prostora V , tada $\dim(\mathcal{X} + \mathcal{Y}) = \dim \mathcal{X} + \dim \mathcal{Y} - \dim(\mathcal{X} \cap \mathcal{Y})$ (*)

Znamo da

$$\left. \begin{array}{l} V = \mathcal{M} \oplus \mathcal{M}^\perp \quad \stackrel{(*)}{\Rightarrow} \quad \dim(V) = \dim(\mathcal{M}) + \dim(\mathcal{M}^\perp) \\ V = \mathcal{M} \oplus \mathcal{N} \quad \stackrel{(*)}{\Rightarrow} \quad \dim(V) = \dim(\mathcal{M}) + \dim(\mathcal{N}) \end{array} \right\} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \dim \mathcal{N} = \dim \mathcal{M}^\perp$$

Kako je

$$\mathcal{N} \subseteq \mathcal{M}^\perp ; \dim \mathcal{N} = \dim \mathcal{M}^\perp \Rightarrow \mathcal{N} = \mathcal{M}^\perp$$

q.e.d.

(#) Neka je $U_{m \times m} = (U_1 | U_2)$ partitionisana ortogonalna matrica. Objasniti zašto $\text{im}(U_1)$ i $\text{im}(U_2)$ moraju biti ortogonalni komplementi.

Rj. Znamo da

$$V = X \oplus Y \Leftrightarrow \forall v \in V \exists! x \in X, y \in Y \\ v = x + y$$

$$\Leftrightarrow B_X \cap B_Y = \emptyset \\ B_X \cup B_Y \text{ baza za } V$$

... (*)

Kako su kolone matrice U međusobno ortogonalne to su kolone od U_1 baza za $\text{im}(U_1)$, a kolone od U_2 baza za $\text{im}(U_2)$ pa prema (*) imamo

$$\mathbb{R}^m = \text{im}(U_1) \oplus \text{im}(U_2)$$

i primjetimo da je $\text{im}(U_1) \perp \text{im}(U_2)$.

Znamo da, ako je W podprostor takav da $V = M \oplus W$ i $W \perp M$ tada $W = M^\perp$.

... (**)

Sad na osnovu (**) primjetimo da je $\text{im}(U_2) = \text{im}(U_1)^\perp$ tj. $\text{im}(U_1)$ i $\text{im}(U_2)$ su ortogonalni komplementi.

⊕ Ako je M podprostor od n -dimenzionalnog unitarnog prostora, tada su sljedeće tvrdnje tačne.

(i) $\dim M^\perp = n - \dim M$;

(ii) $M^{\perp\perp} = M$. Dokazati.

Rj. (i) Znamo da
Ako su X, Y podprostori vektorskog prostora V , tada
 $\dim(X+Y) = \dim X + \dim Y - \dim(X \cap Y)$.

M, M^\perp su komplementarni podprostori \Rightarrow

$\Rightarrow B_M \cap B_{M^\perp} = \emptyset$ i $B_M \cup B_{M^\perp}$ je baza za V

$\Rightarrow \dim(V) = \dim(M) + \dim(M^\perp)$

$\Rightarrow \dim(M^\perp) = n - \dim(M)$ q.e.d.

(ii) Prvo pokazimo da je $M^{\perp\perp} \subseteq M$. Ako je $x \in M^{\perp\perp}$ proizvoljno tada $V = M \oplus M^\perp$ povlači $x = m + n$, gdje $m \in M$ i $n \in M^\perp$, pa

$0 = \langle n, x \rangle = \langle n, m+n \rangle = \langle n, m \rangle + \langle n, n \rangle = \langle n, n \rangle \Rightarrow n=0 \Rightarrow$

$\Rightarrow x \in M$, pa prema tome $M^{\perp\perp} \subseteq M$.

Na osnovu (i) znamo da $\dim M^\perp = n - \dim M$ i

$\dim M^{\perp\perp} = n - \dim M^\perp$ pa je $\dim M^{\perp\perp} = \dim M$, a

odakle vidimo da je

$M^{\perp\perp} = M$

q.e.d.

(#) Za svaku matricu $A \in \text{Mat}_{m \times n}(\mathbb{R})$ pokazati da je
 $\text{im}(A)^\perp = \ker(A^T)$; $\ker(A)^\perp = \text{im}(A^T)$

Rj.

Posmatrajmo prostor $\text{im}(A)^\perp$. Za $\forall y \in \mathbb{R}^n$

$$x \in \text{im}(A)^\perp \Leftrightarrow \underbrace{\langle Ay, x \rangle}_{\substack{\in \text{im}(A) \\ \in \text{im}(A)^\perp}} = 0 \Leftrightarrow (Ay)^T x = 0$$

$$\Leftrightarrow y^T A^T x = 0 \Leftrightarrow \langle y, A^T x \rangle = 0$$

Primjetimo se

Ako je $\langle x, y \rangle = 0$ za $\forall x \in V$ tada $y = 0$.

Zasto?

$$\langle x, y \rangle = 0 \quad \forall x \in V \Rightarrow \langle y, y \rangle = 0 \Rightarrow y = 0$$

$$\Leftrightarrow A^T x = 0 \Leftrightarrow x \in \ker(A^T)$$

Prema tome $\text{im}(A)^\perp = \ker(A^T)$,
 g.e.d.

Ako u dobijenoj jednakosti zamjenimo A sa A^T dobićemo

$$\text{im}(A^T)^\perp = \ker(A) \quad / \quad \perp$$

$$\ker(A)^\perp = \text{im}(A^T) \quad \text{g.e.d.}$$